

Amic declarat del veneçolà Hugo Chávez i amb un marcat discurs antisistema, el president Rafael Correa, guanyador de les eleccions presidencials celebrades a l'Equador el 26 de novembre, compleix al peu de la lletra els paradigmes de "l'eix del mal llatinoamericà" proclamats per Washington. Tot fa pensar en un alineament automàtic amb la revolució proclamada des de Caracas. Però és possible que la realitat política imposi a Quito aliances menys conflictives.

"El president Hugo Chávez és el meu amic personal, però a casa meua no mana el meu amic, mano jo." Amb aquesta frase, el flamant president electe d'Equador, Rafael Correa, va semblar posar límits a aquells que afirmen que l'Equador serà a partir del mes de gener un integrant més de "l'eix del mal llatinoamericà", com a Washington li agrada definir el grup de països que, encapçalats per Veneçuela, integren Bolívia, del *cocalero* Evo Morales, la sempre present Cuba i ara Nicaragua, que va escalar posicions gràcies al triomf electoral de l'exguerriller sandinista Daniel Ortega. Correa ha basat la seva campanya en propostes d'aire bolivarià, com la promesa de refundar el país via assemblea constituent, la intenció de renegociar el deute extern i els contractes petrolers, una fèrria oposició al Tractat de Lliure Comerç (TLC) que promou la Casa Blanca i el final anunciat de la base militar antinarcòtics que els Estats Units posseeix en Manta, a mitja hora d'avió de Colòmbia. Totes aquestes posicions són calcades de les d'aquell Chávez del 1998, quan l'exmilitar va vèncer en les urnes un sistema polític desprestigiat per la corrupció i el clientelisme. "Cada dia estem més acompanyats", va dir Chávez després de conèixer el triomf del seu "amic" i evocar a més la victòria d'Ortega i la reelecció de Luiz Inácio Lula da Silva al Brasil. La veritat és que el simple esment de Correa a Wall Street va esfondrar els bons del deute extern equatorià, i també és innegable la in-

Equador i el dilema bolivarià

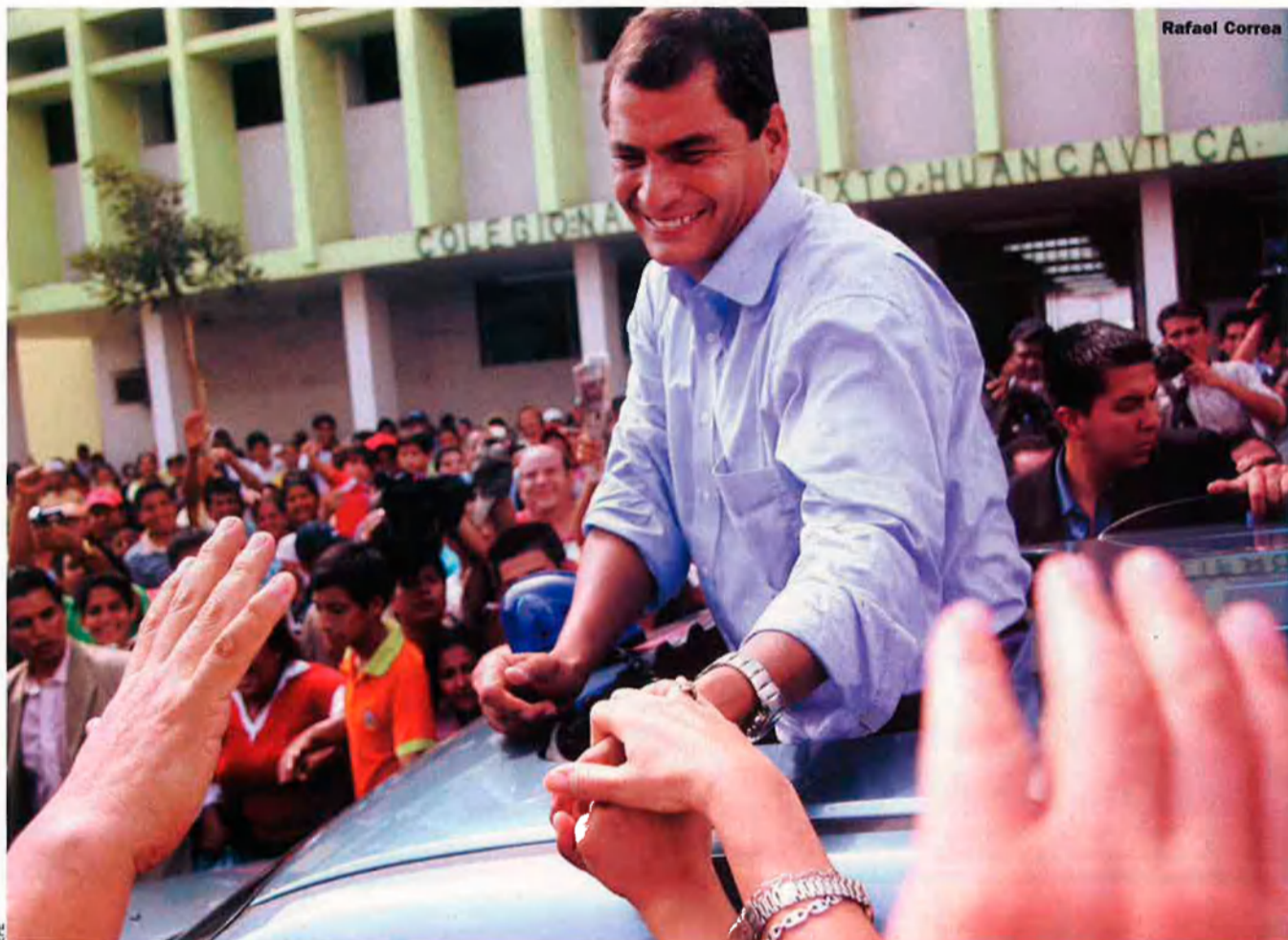
quietud que mostren les petrolieres que operen al país sud-americà, cinquè productor de cru del continent.

Entre les possibles víctimes d'una major intervenció estatal en el sector dels hidrocarburs (avui Petroecuador domina les tres quartes parts del mercat local) es troba l'espanyola Repsol-YPF, que des del 1996 opera a l'Equador tres blocs petrolers i té 125 punts de venda. Els 5,6 milions de barrils anuals que extrau Repsol del país andí són insignificants enfront d'altres mercats més potents, com l'Argentina, on extreu 134 milions de barrils l'any. No obstant això, l'Equador es troba en un lloc estratègic per la seva proximitat amb Veneçuela, el cinquè productor mundial de cru. L'antecedent de la nord-americana Occidental podria ser premonitori, encara que els analistes coincideixen a pronosticar que és poc probable que Correa opti per una nacionalització absoluta "a la boliviana". El mateix president electe ja ha avançat que propiciarà

el reingrés del seu país a l'Organització de Països Productors de Petroli (OPEP), com Chávez, i que hi haurà revisió de contractes a partir del gener, però amb l'única intenció d'augmentar la pressió tributària sobre les operadores estrangeres en moments de preus i guanys rècords. "De cada cinc barrils que es produeixen, se n'enduen quatre. És la participació més baixa en la regió i això és inadmissible", va advertir Correa. No li fa por l'èxode d'empreses? "El negoci del petroli és el més rendible del món. Ningú no se n'anirà de l'Equador", va dir confiat el mandatari electe. Una altra empresa espanyola amb interessos al país andí és Telefónica Móviles, que ha invertit més de 1.000 milions de dòlars i té pendent la renovació de la seva llicència d'operació. Correa ha mantingut silenci sobre la seva posició en aquest sentit, però res no fa pensar que pretengui fer-se amb un mercat que no li vaticina els guanys que promet el sector petroler. Si les amenaces de Correa semblen moderades en relació amb la duresa de la campanya és perquè la realitat de l'Equador és molt diferent de la veneçolana, i no serien correctes els paral·lelismes automàtics. "Les condicions que imperen a l'Equador situen Correa al capdavant d'un govern progressista, sí, però no tan radical com planteja en el seu discurs", destaca l'analista Felipe Burbano, de la Facultat Llatinoamericana de Ciències Socials (Flacso), amb seu a Quito.

A diferència de Veneçuela, que s'ha polaritzat dramàticament entre chavistes i antichavistes, l'Equador exhibeix un escenari social més atomitzat, cosa que sens dubte atemptarà contra un lideratge presidencial basat en una aliança política que encara no ha estat provada. "A més, Correa tindrà el Congrés en contra perquè ni tan sols no ha presentat candidats a diputats. I no té el suport social que té Morales a Bolívia; els equatorians votaren per Correa com a rebuig a [Alvaro] Noboa", el bananer multimilionari que va ser el seu rival en la segona volta per la presidència, va afegir.

Tot això, en un país que ha devorat tres mandatariis en menys de deu anys, víctimes de la ira popular i d'un Congrés unicameral que va apel·lar a dubtosos articles legals per enderrocar-los. No és casualitat, per tant, que Correa eviti definir-se com a socialista revolu-

cionari i prefereixi que el titllin d'humanista "cristià d'esquerra", amb les concepcions promulgades per la teologia de l'alliberament, presents en els moviments que van enfrontar les dictadures militars dels anys setanta. I aclareix, a més, que la revolució bolivariana no és patrimoni exclusiu del seu amic Chávez, sinó de tot Llatinoamèrica: "Vivim un canvi d'època, ens recuperem de la política neoliberal del consens de Washington, que fou, irònicament, un consens sense els països llatinoamericans", va dir Correa en una entrevista recent.

És probable llavors que el nou govern de Quito posi la mirada una mica més cap al sud del continent, al Brasil i l'Ar-

Els governs d'Alan García i Álvaro Uribe apareixen com els únics aliats fermes de la Casa Blanca

gentina, països que ja exerceixen en la pràctica el paper de moderadors del discurs radical que llança Caracas. Correa ha dit en diverses oportunitats que es fixa més en el brasiler Luiz Inácio Lula da Silva i el seu homòleg argentí, Néstor Kirchner, que en el líder veneçolà. De l'argentí, admira el seu estil de lideratge, les negociacions que va encarar amb les empreses privatitzades i la relació amb els organismes de crèdit internacional, que va derivar en un pagament del 70% del deute extern argentí. De Lula li agrada rescatar el seu reeixit model de gestió social, qualificat com el programa de redistribució de renda més ambiciós del món. Per ara, és Lula qui marca l'agenda bilateral: va trucar per telèfon a Correa, el convidà a visitar el Brasil i li va dir que la seva victòria electoral era "un símptoma de transformacions positives a Amèrica del Sud", segons revelà el portaveu oficial del Palau del Planalto, seu del govern brasiler.

Va ser en aquest escenari que Correa va anunciar que una de les prioritats de

la seva gestió serà ingressar al Mercosur, el bloc comercial que integren, a més del Brasil i l'Argentina, l'Uruguai, Paraguai i Veneçuela com a socis de ple dret, a més de Bolívia i Xile com a associats. "Tractarem d'involucrar-nos amb major intensitat en el Mercosur i tant de bo puguem unificar tots els processos integracionistes, almenys a Amèrica del Sud", assenyala l'economista, que va aprofitar la jugada per identificar qui seran els seus enemics regionals: el Perú i Colòmbia, els seus socis en la Comunitat Andina de Nacions (CA) que han signat un tractat de lliure comerç amb els Estats Units que ha ferit de mort" el bloc regional.

De fet, frustrat el triomf de Noboa a l'Equador, els governs d'Alan García i Alvaro Uribe apareixen avui com els únics aliats fermes de la Casa Blanca al subcontinent.

Federico Rivas
Buenos Aires